

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бж. № 40

Дата 3.08.98

ИСКАНЕ

от група народни представители за обявяване
противоконституционността на Закона за съсловните
организации на лекарите и стоматолозите - чл. 1, ал. 2,
чл. 3, ал. 1, чл. 5, т. 3 и 5, глава пета, чл. 34, ал. 1 и § 1
и 2 и 9 от Преходните и заключителните разпоредби

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Народното събрание прие Закона за съсловните организации на лекарите и стоматолозите (ЗСОЛС). Законът урежда устройството, организацията и дейността на съсловните организации на лекарите и стоматолозите, условията за упражняване на лекарската и стоматологичната професия и отговорността за нарушаване на професионалната етика. Съсловна организация на лекарите по смисъла на този закон е Българският лекарски съюз (БЛС), а на стоматолозите е Съюзът на стоматолозите в България (ССБ). Прогласено е и правоприемството между тях и сега съществуващите БЛС, създаден през 1901 г. и ССБ от 1905.

Законът като цяло противоречи на Конституцията на Република България. Основното му противоречие е с чл. 12, 1, чието систематично място („Основни правила“) издава природата му на принцип, на основно правило, и на редица други конституционни текстове. Законът, респ. неговите разпоредби противоречат:

1. на закрепения в чл. 44 принцип на доброволността на сдруженията.

Съгласно закона членуването в посочените от него съсловни организации е **задължително**. Конституционното право на сдружаване е обаче несъвместимо с елемента принуда. Чл. 44 от Конституцията определя това право като **свобода** на сдружаване. Свободата на гражданите да се сдружават предполага следователно както свободата да се членува в определена обществена организация, така и свободата да откаже членуването в такава организация, без при това те да понесат каквито и да са вредни последици за себе си. Тази втора свобода е толкова съществена, че е намерила място и в Международната харта за правата на човека, респ. във Всеобщата декларация за правата на човека. Съгласно чл. 20, ал. 2 от Всеобщата декларация „Никой не трябва да бъде принуждаван да участва в дадено сдружение.“ Тази норма на международното право, която се намира в пълен синхрон с конституционното ни право, в никакъв случай не би могла да бъде derogирана от акт на вътрешното ни право.

Принципът на доброволността е намерил своето място и в Решение N 10/6.10.1994 г. на Конституционния съд по к. д. N 4/94г.

Направеният извод не се променя от разпоредбата на § 9 от Преходните и заключителни разпоредби, тъй като прогласеното със закона

2

правоприемство също така подменя демократичното волеизявление на съответните върховни представителни органи - както на сега съществуващите БЛС и БЗС, така и на евентуално бъдещите БЛС и ССБ. .

2. Законът за съсловните организации на лекарите и стоматолозите противоречи и на чл. 48, ал. 1 и 3 от Конституцията на Република България, който прогласява от една страна правото на гражданите на труд, а от друга - задължението на държавата да създаде условия за осъществяване на това право. С разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от ЗСОЛС се ограничава правото на труд съобразно придобитото образование, квалификация, доколкото обвързва упражняването на това право с членуването в съответните съсловни организации. Лекарите и стоматолози следователно, които са се възползвали от конституционно предоставената им свобода да не членуват в БЛС и ССБ, ще се окажат **лишени** от правото да упражняват собствената си професия. Това трябва да е недопустимо. Не трябва да се бърка членственото правоотношение по чл. 44, ал. 1 от Конституцията на Република България с условията за упражняване на определена професия. В действителност държавата вместо да създава условия за осъществяване на правото на труд, както изисква чл. 48, ал. 1 от Конституцията, недопустимо ги разширява, като по този начин в крайна сметка ограничава самото право на труд.

3. Законът нарушава принципа, на който се подчинява възможността на държавата да възлага функции на обществените организации.

В чл. 5, т. 3 и 5, както и в глава пета „Нарушение и наказание“ - чл. 38, чл. 39, чл. 40, чл. 41, чл. 42 от закона - на централните и районни органи на съсловните организации са възложени държавни функции по контрол и налагане на санкциите. Без да оспорваме правото на държавата да възлага на сдруженията изпълнението на определени функции, трябва да подчертаем, че това не може да става без изрично заявено от тях, респ. от техните ръководни органи съгласие. Законът обаче не предвижда даването на такова съгласие от съсловните организации и по този начин влиза в противоречие с един конституционно установен принцип. Тук отново откриваме действието на елемента принуда. Необходимо е да подчертаем, че застъпеното разбиране намира подкрепа в решение и на Конституционния съд. (Съгласно Решение N 10 по к. д. N 4/94 г., стр. 150, РОКС, на сдруженията не могат да бъдат възлагани никакви функции, включително и по законодателен ред, ако липсва тяхно съгласие.)

4. Законът създава привилегии на определени сдружения за сметка на други съществуващи или предстоящи да се създадат.

В цитираното вече решение Конституционният съд е имал възможността да се произнесе, че по принцип е недопустимо от конституционна гледна точка да се създава законодателство, което благоприятства конкретни сдружения за сметка на съществуващи или предстоящи да се образуват. Благоприятстващо отношение към БЛС и ССБ създават § 1 и § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на закона. В първия от тях се предвижда задължения за Министерския съвет, областните управители и общините до 1 януари 1999 г. да предоставят на БЛС, съответно на ССБ, помещения за осъществяване на дейността им, каквито задължения не са им възложени по отношение на други подобни организации. Същото важи и за районните центрове по здравеопазване за оказване на съдействие в дейността на съсловните организации.

5. Законът недопустимо изземва от върховните представителни органи на съсловните организации свойствени за самите тях функции .

В глава трета, раздел първи и втори от ЗСОЛС е уредена структурата на районните и централните органи на съсловните организации, респективно

начина на тяхното формиране и техните правомощия. По същество се стига до изземване на правомощия от управителните органи, т.е. законодателно уреждане на една материя, която трябва да е предмет на уредба от самите тези органи или от техните устави. Отново следователно се нарушава Конституцията, отчитайки принципа на доброволността и възможността за демократично вземане на решенията в съответствие с уставните положения.

6. Чл. 34, ал. 1 от ЗСОЛС посочва обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра на районните колегии. Т. 7 предвижда да се вписват „други обстоятелства“ извън изрично изброените. Считаме, че освен изрично изброените в закона обстоятелства, както тези които предполагат правото да се упражнява професията, така и тези, които го пречат, не би трябвало да се вписват други такива по усмотрение на районните колегии. Това би създавало възможност за различно и разширително тълкуване от страна тези органи относно характера и естеството на тези „други обстоятелства“, а оттук и до нарушение правата по чл. 32 от Конституцията - правото на личен живот и защита срещу посегателства върху неговата чест, достойнство и добро име.

Уважаеми господа конституционни съдии,

Моля на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България да обявите противоконституционността на Закона за съсловните организации на лекарите и стоматолозите поради това, че принципни положения в него като чл. 1, ал. 2, чл. 3, ал. 1, чл. 5, т. 3 и 5, глава пета „Нарушения и наказания“, чл. 38 до чл. 42 включително, § 1, 2 и 9 от Преходните и заключителните разпоредби противоречат на Конституцията, а тяхното евентуално отпадане прави закона неприложим като цяло.

Моля да бъдат конституирани като заинтересовани страни президентът на Република България, главният прокурор на Републиката, министърът на здравеопазването, парламентарните групи като особени субекти на конституционното правосъдие, КНСБ, КТ „Подкрепа“, Асоциация на демократичните синдикати, Съюзът на фармацевтите.

29.07.1998 г.

Народни представители:

1. Георги Седърков Георгиев
2. Ангел Ангелов Ангелов
3. Кирин Петров Георгиев
4. Никола Митов Митов
5. Иван Стефанов Стефанов
6. Иван Антонов Антонов
7. Димитър Димитров
8. Кирил Еремиков Еремиков
9. Георги Захаров

- 10. Пётр Корнеев
- 11. Георгий Александров
- 12. Анатолий Брусилов
- 13. Георгий Босфорин
- 14. Павел Козаченко
- 15. Михаил Шиков
- 16. Любомир Бондарев
- 17. Иван К. Успенский
- 18. Петер Ф. Шустер
- 19. Андрей С. Зенков
- 20. Иван Степанов
- 21. Анна П. Ивановна
- 22. Иван Михайлович
- 23. Павел Васильевич
- 24. Павел Иванович
- 25. Златко Стоев
- 26. Кристиан Буржуаз
- 27. Любомир Петров
- 28. Иван Николаевич
- 29. Иван Васильевич
- 30. Евгений Захаров
- 31. Николай Николаевич

- 32. Куман Образов
- 33. Тас 12 Джамезе
- 34. Георги Михайлов
- 35. Саадан Бонев
- 36. Теодор Бонев
- 37. Дранмир Цочев
- 38. Дора Дикова
- 39. Анастас Мерджанов
- 40. Иво Стаменов
- 41. Стефан В. Гайтанджиков
- 42. Бимен Масларова
- 43. Станмир Калевски
- 44. Иван Борков
- 45. Дочка Дочева
- 46. Петър Димитров
- 47. Дочка Вендов
- 48. Сийанка Величкова
- 49. Кристина Антонова
- 50. Стефан Нешев
- 51. Венко Венев
- 52. Иван Иосифов
- 53. Димитр Димитров
- 54. Тимо Мичков
- 55. Велиш Ротчев

56. Намегай Канов - $\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2}$

57. Жуконан Додрев - $\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2}$

58. Тогоз Уб. Костадинов $\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2}$

59. Аем Д. Тароузоб - $\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2}$

60. Бларбекс Хумов Ленгов - $\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2}$